

Recenzents:	Jānis Krēvics
Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis:	"Latvijas Radio 1"
Projekta nosaukums:	Analītisko sižetu sērija "Kas Tev jāzina par partijām"
Recenzēto satura vienību skaits:	12
Recenzēto satura vienību pārraidīšanas datumi:	no 03.08.2022. līdz 27.09.2022

1. UNIVERSĀLIE KRITĒRIJI

1.1. Satura/projekta atbilstība definētajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem.

1.2. Atbilstība konkrētās pārraides, satura risinājuma definētajam mērķim un uzdevumam.

Recenzenta vērtējums: atbilst.

Projekta mērķis ir nodrošināt Latvijas Radio Sabiedriskā pasūtījuma noteiktos uzdevumus un Latvijas sabiedrībai īpaši svarīgu notikumu atspoguļošanu LR programmās, ievērojot 2022. gada noteiktos satura virzienus un piešķirto finansējumu, - paplašināti atspoguļot 2022.gada 1.oktobrī notiekošās 14.Saeimas vēlēšanas;

Nodrošināt daudzveidīgu ziņu tematiku un analītisku informāciju par Latvijas politiskajiem, sabiedriskajiem, ekonomiskajiem, kultūras un citu jomu procesiem, kas saistīti ar Latvijas politisko partiju darbību, programmām, lēmumiem un vēlēšanu norisi, lai veicinātu sabiedrības izpratni un līdzdalību vēlēšanās. Pārtraide atbilst mērķim un uzdevumam.

Pieteikumā minēts, ka analītisko sižetu sērijā "Kas Tev jāzina par partijām", izskanēs 8 vai vairāk (atkarībā no kritērijiem atbilstošo partiju skaita) rubrikas Latvijas Radio pētnieciskās žurnālistikas nodaļas un Ziņu dienesta kopīgi veidotā rubrika par vēlēšanās kandidējošo partiju (ar vismaz 2% atbalstu augustā pēc aptauju datiem) pagātni, transformācijām, iesaistītajām personām un paveikto. Uzskatu, ka realizētais darbs kopumā 12 epizodēs pilnībā atbilst solītajam. Epizodes sagatavotas kvalitatīvi un ir profesionālas. Autoru savāktā faktu un arī audio materiālu bāze ļoti plaša. Izvirzītie mērķi realizēti.

1.3. Vai projektam ir ilgtspējīgs efekts, tostarp žurnālistikas un mediju profesionālās kvalitātes uzlabošanā.

Recenzenta vērtējums (atbilst):

Projektam ir ilgtspējīgs efekts. Arī žurnālistikas un mediju profesionālās kvalitātes uzlabošanā. Analītiski materiāli par partijām, kuros plaši tiek analizēta politiķu iepriekšējie darbi, ir būtisks pienesums diskusijas kvalitātes celšanai priekšvēlēšanu laikā. Un noteikti šādas formas, kvalitātes un satura darbiem LR1 ēterā jābūt arī turpmāk.

1.4. Satura pieejamības nodrošināšana daudzveidīgās satura izplatīšanas platformās un potenciālā sasniedzamā auditorija (atbilstoši definētajam, pieejamajiem datiem utt.).

Recenzenta vērtējums (atbilst):

Solīts, lai nodrošinātu plašāku un padziļinātu analītisko informāciju, līdztekus ikdienas plānotajam un LR Sabiedriskajā pasūtījumā iekļautajam satura apjomam, plānots īstenot jaunus raidījumus, informatīvi analītiskus ciklus un rubrikas, kā arī paplašināt jau klausītāju iecienītākos ziņu un informatīvi analītiskos raidījumus ar papildinātu saturu, multimediju materiāliem un to pieejamību digitālajos kanālos. Lai aptvertu dažādas auditorijas un satura formātus, raidījumi plānoti visos Latvijas Radio kanālos, un to veidošanā ir iesaistītas praktiski visas struktūrvienības. Projekta laikā veidotais saturs solīts aktīvi virzīt sociālajos tīklos un publicēts Latvijas Radio mājaslapās internetā, veidojot audiovizuālos materiālus, vizuālus.

Šie kvalitatīvie materiāli diemžēl nav pieejami straumēšanas platformās, piemēram Spotify, kas ļautu aizsniegt auditoriju, kas ikdienā LR1 neklausās.

Bet ir pieejami labi vizuālie materiāli LSM platformā, kas ļauj labāk uztvert informatīvi bagāto saturu.

1.5. Satura atbilstība žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem, viedokļu daudzveidības nodrošināšana (atbilstoši žanra specifikai).

Recenzenta vērtējums (atbilst):

Veidotie analītiskie sižeti atbilst žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem. Nodrošināta plaša viedokļu daudzveidība, ieturēts pienācīgs balanss un neitralitāte.

2. SPECIĀLIE KRITĒRIJI FORMĀTA NOVĒRTĒŠANAI

2.1. Formas kritēriji (atbilstība formātam, scenārija dramaturģijas kvalitāte, vēstījuma dinamika, režijas kvalitāte, mūzikas izmantošanas prasmes, subtitru kvalitāte).

2.2. Satura kritēriji (satura veidošanā iesaistītā personāla darba kvalitāte, satura vērtība un oriģinalitāte, satura neitralitāte un sabalansētība virsrakstos, lidos, vizuālajos risinājumos, valodas lietojums, informācijas avotu atlase un izmantojums, vēstījuma uztveramības kvalitāte, konteksta saprotamība).

Satura veidošanā iesaistīto žurnālistu darba kvalitāte, satura vērtība un oriģinalitāte ir augstā līmenī. Saturs ir pietiekami neitrāls.:

1. Ambiciozi plāni, sarkanās līnijas un aptuveni solījumi. Kas jāzina par partiju «Progresīvie»

Jauniešu pulciņš, kreisie, radikāli zaļie – šādi mēdz dēvēt politisko partiju “Progresīvie”, kas sevi uzskata par vienīgo vērā ņemamo sociāldemokrātu spēku valstī. Saeimā tai līdz šim vēl nav izdevies sevi parādīt, tomēr varam analizēt viņu cilvēkus, solījumus un paveikto pašvaldībās.

Izsvērtā objektīva analīze. Interesanti fakti par uzrunātajiem cilvēkiem. Labi, ka ir atšifrēts un internetā publicēts sižetu teksts, kas nav darīts ar, piemēram, LR4 priekšvēlēšanu materiāliem. Lieliska vizualizācija. Daudzas nianse, ko pats kā žurnālists biju palaidis garām vai piemirsis.

2. Mūžīgie opozicionāri, krievu valodas aizstāvji un ar mainīgu attieksmi pret Krieviju. Kas jāzina par partiju «Saskaņa».

Mūžīgie opozicionāri, kuru elektorāts ir pamatā krieviski runājoši Latvijas pilsoņi. Tā īsumā var raksturot partiju “Saskaņa”, kura vēlēšanās bieži uzvar, bet pie varas tā arī netiek. Vismaz Saeimā. Sociāldemokrātiskā partija “Saskaņa” ilgu laiku valdījusi Rīgā, bet pēc korupcijas skandāliem zaudējusi gan ietekmi, gan arī tās spilgtos līderus.

Lieliska analīze, ļoti daudz dažādi skaņas efekti, kas izmantoti kā citāti no notikumiem un citu mediju raidījumiem. Analīzē par kultūras ministru prasījās tomēr arī aspekts par mediju telpu un nespēju atrisināt krievvalodīgo mediju vides jautājumu, kas izpalika. Jo tas šobrīd ir ļoti būtisks aspekts, kas bija tiešs kultūras ministra atbildības jautājums. Citādi – laba analīze.

><

3. Visilgāk pie varas esošie, nemiera cēlāji sociālajos tīklos un ultimāta izteicēji partneriem. Kas jāzina par Nacionālo apvienību.

Uz politiskās skatuves ir partija, kuras biedru paustais, piemēram, sociālajos medijos bieži vien izsauc asu un polarizētu viedokļu apmaiņu. Arī parlamentā un valdībā tā bieži izceļas ar radikālām metodēm, piemēram, ultimātu izteikšanu saviem partneriem. Bet saimnieciskajos jautājumos viņi var pieņemt arī apšaubāmus lēmumus. Tas viss notiek, neskatoties uz to, ka Nacionālā apvienība ir visilgāk pie varas esošā partija Latvijā.

Ļoti laba autora analīze, ļoti daudz dažādi skaņas efekti un citāti no notikumiem un citu mediju pārraidēm. Dzīva, baudāma un viegli uztverama reportāža.

><

4. Kreisi orientēti, krievu valodas un pieminekļu aizstāvji. Kas jāzina par Latvijas Krievu savienību.

Latvijas politiskajā spektrā nav trūcis partiju, kas pārstāv mūsu valstī dzīvojošo krievu intereses. Tās bijušas kreisi orientētas, ar teju vai garantētu atbalstu Saeimas, atsevišķu pašvaldību un arī Eiroparlamenta vēlēšanās. Radikālākā no tām, kas ar eiroparlamentārieti Tatjanu Ždanoku priekšgalā aktīvi aizstāvējusi

krievu valodu skolās un nesen iestājās arī par pieminekļa saglabāšanu Uzvaras parkā Rīgā, ir Latvijas Krievu savienība.

Laba analīze. Labs audio noformējums un informācijas izklāsts. Subjektīva nepatika par stereotipisko pieeju tematus par krievvalodīgo partijām likt gatavot žurnālistiem ar krievisku akcentu. Tā šķiet pašmērķīga pieeja – redziet, mums redakcijā ir “krievs” un viņš domā un spriež “pareizi”. Bet tā iespējams ir gaumes un recenzenta aizspriedumu lieta.

><

5.Knapi tikuši Saeimā; valdības vadītāji krīžu laikos un dažādo spēku kopā turētāji. Kas jāzina par «Jauno Vienotību»

"Daudzi, kas bija pirmie, būs pēdējie, un, kas bija pēdējie, būs pirmie." Šo Bībeles tekstu var attiecināt uz partiju apvienību "Jaunā Vienotība". Saeimas vēlēšanās pirms astoņiem gadiem tā faktiski uzvarēja, jo bija pirmā aiz "Saskaņas", bet četrus gadus vēlāk par mata tiesu pārvarēja piecu procentu barjeru, toties izveidoja valdību, kas demokrātiskās Latvijas vēsturē pirmā, visticamāk, nostrādās no zvana līdz zvanam. Turklāt pašlaik socioloģiskās aptaujas "Jaunajai Vienotībai" rāda pārliecinošu uzvaru.

Analīze laba un izvērsta. Labs audio noformējums un informācijas izklāsts. Tomēr pieklibo mikrofona izmantošana intervijā ar SKDS vadītāju, kura teikto praktiski ēterā nedzird vai dzird vāji.

><

6.Līderu un nosaukuma izmaiņas, skandāli izglītībā un realizēta ostu reforma. Kas jāzina par «Konservatīvajiem»

Partijām, kas pirmo reizi iekļuvušas parlamentā, nākamās vēlēšanas parasti ir liels pārbaudījums. Tās deputātus un ministrus iespējams vērtēt pēc viņu darbiem, nevis solījumiem. "Konservatīvajiem", kas ar tādu nosaukumu no Jaunās konservatīvās partijas pārtapa vien šopavasār, papildus šim ir arī kāds cits izaicinājums – partija mūžībā pavadījusi vienu no savām līderēm. Savukārt nosaukuma maiņu "Konservatīvie" argumentē ar to, ka pirms astoņiem gadiem dibinātais politiskais spēks vairs neesot jaunu aktīvistu organizācija.

Laba un pamatota analīze par padarīto un neveiktajiem darbiem. Vienīgi intervijā ar ekspertu Filipu Rajeviski samērā slikta intervējamā skaņa, kas traucē uztvert viņa teikto.

><

7. 4 gadi opozīcijā, cietumā pabijušais līderis un aizmukušie partneri. Kas jāzina par ZZS

Pirms 20 gadiem dibinātā partiju apvienība Zaļo un Zemnieku savienība (ZZS) pēdējos četrus gadus nosēdējusi Saeimas opozīcijā. Daļu laika tā palika bez sava "pelēkā kardināla", pirmajā instancē notiesātā un gadu cietumā pavadījušā Aivara Lemberga.

Pieklibo mikrofona izmantošana intervijā ar SKDS vadītāju. Analīze laba un izvērsta. Ļoti plaša faktoloģiskā un audiomateriālu bāze.

><

8. Jauns politisks spēks, vēlēšanu saraksts – ar «veciem bukiem» un bez līdera. Kas jāzina par «Apvienoto sarakstu»

Maijā sevi pieteica partiju apvienība "Apvienotais saraksts" – konservatīvi centriskais politiskais spēks, kurā atrodami reģionos sakņoti spēlētāji kopā ar uzņēmēja Ulda Pīlēna aicinātiem bezparteijskiem domubiedriem.

Ļoti labs apskats, kam par pamatu izmantota "Apvienotā saraksta" dibināšanas sapulce, kas ir kā vadmotīvs visam stāstam, parādot raibos politiskos spēkus, kas apvienoti vienā sarakstā. Intervijā ar deputāta kandidātu Šmitu žurnālistei slikta skaņa, kas traucē uztvert saturu.

><

9. Trīs «krituši» ministri, aizdomas par korupciju un azartspēļu lobija ietekmi. Kas jāzina par «Attīstībai/Par!»

Liberāli demokrāti, pragmatiski ideālisti un pāris šīverīgi Latvijas attīstītāji ar nesavtīgām rūpēm par azartspēļu un citu biznesu labklājību, tā tēlaini varētu raksturot cilvēkus, kas apvienojušies zem liberālo vērtību karoga, un tā īsumā var raksturot triju politisko spēku apvienību "Attīstībai/Par!".

Lielisks sižeta idejas piemērs ar vēlētāju telti svētdienā Jelgavā, kuru neapmeklē neviens interesents. Skaisti parāda partijas popularitātes kritumu. Ļoti laba analīze. Tehniski un saturiski šķiet kvalitatīvākais šīs sērijas sižets.

><

10. Prokrievisks un «antivakceru» spēks, jauna partija ar zināmiem līderiem. Kas jāzina par «Stabilitātei!»

14. Saeimas vēlēšanās piedalās vairākas jaunas, pavisam nesen dibinātas partijas. To starpā arī "Stabilitātei!", kuras līderi, neskatoties uz nosaukumu, gan vairāk izskatās un izklausās pēc brīdinājuma signāla – šis politiskais spēks tiek dēvēts par prokrievisku un "antivakceru" partiju.

Labā analīze un kvalitatīvi izvērtēti visi jauno topošo politiķu aspekti.

><

11. Atkal jauna partija ar veciem solījumiem, oligarhs ar draugiem un radiem, jauni sadarbības partneri. Kas jāzina par «Latvija pirmajā vietā»

Tā dēvētais oligarhs, viņa ģimenes locekļi un draugi, bariņš dažādās partijās apbružājušos politiķu, "antivakceri", mācītājs un brīnumūdens tirgotājs – tik raiba kompānija sapulcējusies Aināra Šlesera jaunākajā politiskajā veidojumā – partijā "Latvija pirmajā vietā".

Gandrīz visa reportāža balstīta par un ap Rīdzenes sarunām un partijas līdera Aināra Šlesera lomu tajās. Kas ir būtisks aspekts. Autore Indra Sprance plaši apspēlē faktu, ka tieši viņa bijusi šī materiāla autore izdevumā "IR" un tāpēc Šlesers ar viņu varētu šīs reportāžas laikā nerunāt. Saturiski situācijā, ja gatavotu

šādu sižetu par Šleseru un tas nebūtu partiju apskatu sadaļā pirms vēlēšanām, šis piegājiens iespējams pat attaisnotos. Šajā gadījumā tas bija nedaudz pašmērķīgi un lieki, kas klausītāja uzmanību koncentrē uz žurnālista un Šlesera attiecībām, nevis saturu, ko partija piedāvā. Šim visam, protams, bāzē ir jāzina fakti, kas notikuši sarunās viesnīcā "Rīdzene". No otras puses - ļoti labi saprotu žurnālistu, kurš ir ieguvis Šlesera citātu, ka viņš žurnālisti gribētu pasūtīt uz "trīs burtiem". Skaidrs, ka šāda citāta ievietošanai sižetā ir nepieciešama "priekšvēsture". Un es iespējams rīkotos līdzīgi.

No formas viedokļa labi izvēlēts piegājiens, ka žurnāliste bijusi uz partijas līderu rīkoto tikšanos ar vēlētajiem. Ar vairākiem skaņas efektiem un epitētiem autore iedod labu klātbūtnes sajūtu. Ir izklāsts par partijas piedāvājumiem, bet, atšķirībā no citiem sižetiem par citām partijām, iztrūkst citu Šlesera kolēģu izvērtējums.

><

11. Gobzema otrā iespēja un grūti izpildāmi solījumi. Kas jāzina par partiju «Katram un katrai»

"Atpakaļceļa vairs nav – vai nu visu, vai neko. Vai nu 7. oktobrī mēs veidosim valdību, vai arī 7. oktobra rītā es sakrāmēšu čemodānus un ar savu ģimeni pametišu Latviju". Tā pirms iepriekšējām Saeimas vēlēšanām intervijā izdevumam "Ventspilnieks.lv" solīja tobrīd jaunā politiskā spēka, partijas "Kam pieder valsts?" jeb "KPV LV" premjera amata kandidāts Aldis Gobzems. Toreiz viņš ne valdību izveidoja, ne valsti pameta. Gobzems no Latvijas aizbrauca šī gada pavasarī, bet jau drīz atgriezās, lai ar jaunu politisko partiju "Katram un katrai" startētu šajās Saeimas vēlēšanās.

Labā izsvērtā un strukturēta analīze. Saturiski pilnvērtīgs un kvalitatīvs materiāls.

Izvērtējot šos kvalitatīvos materiālus, to saturisko bagātību nedaudz pabojā dažādu mediju ēteros "nodrillētie" un atrādītie eksperti. Šajās reportāžās man viņu izmantošana šķiet lieka. Bet situācijās, kad informācijas un audiomateriāla ir tik daudz, izskanējušo viedokļu vai žurnālista teiktā pārapstiprināšana ar Skudras, Rozenberga, Kaktiņa vai Krietuses teikto, man personīgi ir lieka ētera laika iztērēšana. 5-6 politologi figurē uz maiņām visos sižetos. Tas aktuāls gan LR1, gan LR4 radītajā saturā. Zinu no paša pieredzes, ka atrast "pienācīgu un neatražotu" politisko procesu komentētāju ir grūti. Vienu un to pašu cilvēku intervēšana skatītāju un klausītāju uztveri psiholoģiski iemidzina un notrulina. Tieši tā pat kā pa roku galam samontētā TV sižetā par, piemēram, inflāciju – ja video ir jau 150 reizes redzēti kadri ar, piemēram, tukšu ledusskapi, desu veikālā un bēdīgu pensionāru, 151 reizē skatītājs saturu (pat ja tā būs kāda svarīga ziņa), uztvers kā otršķirīgu. Jo zemapziņā būs sajūta, ka šo "kaut kur es jau esmu redzējis".

Un vēl – man personīgi šķiet, ka Filips Rajevskis gan nav klasisks politologs-eksperts (salīdzinot ar kādas augstskolas mācībspēku) kā to uzdod LR un citi mediji. Iespējams daudzi jaunākās paaudzes žurnālisti pat nezina, ka pirms 12 gadiem viņš bija Parex bankas mazākuma akcionārs. Un, ka viņa maizes darbs ir mediju un PR aģentūra, kas aktīvi piedāvā pakalpojumus, piemēram, lobismā. Mājas lapā <https://www.medijutilts.lv/lobisms/> sadaļā "LOBISMA PRAKTIKUMS VADĪTĀJIEM - kopā ar politologu Filipu Rajevski" iespējams izlasīt, ka apmācību programmā ietilpst šāds teksts: *"Politika un sabiedriskā doma mēdz būt ļoti*

nepastāvīga, jo ir jāreķinās ar ļoti dažādu sabiedrības grupu, kā arī konkurentu interesēm. Viedoklis, kas dominē vienu brīdi, jau pēc pāris mēnešiem var tikt noraidīts. Likumi, ministru kabineta noteikumi, vai nozari regulējoši normatīvi var visai ātri mainīties interešu grupu un sabiedrības spiediena rezultātā.

Neviens nav pasargāts no politiskajiem, likumdošanas un sabiedrības spiediena riskiem. Tomēr šie riski vienmēr ir prognozējami, bieži pat vadāmi un novirzāmi vēlamā gultnē, savukārt iespējamie zaudējumi minimizējami. Pie tam profesionāls lobisms un interešu pārstāvniecība ne vien aizsargās, bet arī nodrošinās likumdošanas, kā arī valsts pārvaldes un regulējošo institūciju lēmumu ietekmēšanu klienta interesēs.”

Iespējams pie vainas ir ieradums, ka Rajeviskis bieži nonāk medijos, jo māk labi runāt. Bet man šķiet, ka viņu žurnālistiem vajadzētu uztvert nevis kā klasisku politologu, bet gan cilvēku kurš ar savu maizes darbu pats apmāca cilvēkus kā ietekmēt politiskos procesus sev vēlamā virzienā.

Šie apkopojumi gandrīz visi ir labas kvalitātes saturs. Un žēl, ka pieejami kā atsevišķs segments tikai LSM.lv mājas lapā. Cilvēku klausīšanās paradumi ir mainījušies un reti kurš meklē saturu LR mājas lapā. Tie ir Spotify un līdzīgi straumēšanas servisi. Bet tur materiāli nav atrodam. To noteikti nākotnē būtu nepieciešams apsvērt. Saprota, ka Latvijas radio cenšas stiprināt paši savu aplikāciju. Bet sabiedriskajam medijam nav kā komercanālam jāuztraucas par satura šauru izplatīšanu tikai savos avotos, bet jānodrošina, lai tam varētu piekļūt pēc iespējas vairāk klausītāju un dažādu platformu lietotāju.

2.3. Satura sagatavošanā iesaistītā personāla (žurnālisti, operatori, programmu vadītāji, moderatori, ilustrāciju autori utt.), kā arī sociālo mediju platformu redaktoru un autoru kompetence un profesionalitāte, atbilstība profesionālajiem standartiem.

Raidījuma sagatavotāji un veidotāji ir profesionāli un kvalitatīvi veikuši sagatavošanās darbu. Arī ēterā dzirdamais atbilst profesionālajiem standartiem.

REKOMENDĀCIJAS

3.1. Vai sabiedriskā pasūtījuma ietvaros būtu jāturpina šāda satura nodrošināšana arī nākotnē?

Šāda veida analītiski sižeti un cita veida materiāli ir ļoti svarīgi. Iespējams pat būtiskāki par, piemēram, daudzos medijos ar stingru laika atskaiti veidotajām intervijām vai diskusijām, kas no saturiskā pienesuma ir krietni vājāks formāts nekā šādi sižeti, lai formētu vēlētāju viedokli, palīdzētu viņiem analizēt un izdarīt secinājumus. Tieši tāpēc arī šim formātam ir jābūt ļoti strikti ievērotai viedokļu dažādībai, daudzpusībai un žurnālista neitralitātei. Kas viss šajā gadījumā ir ticis ievērots. Tāpēc uzskatu, ka šāds formāts noteikti jāizmanto arī nākotnē.

3.2. Vai projekta realizēšanai būtu nepieciešami kādi profesionālie redakcionālās prakses un satura uzlabojumi? Ja jā, kādi?

3.3. Papildu secinājumi un rekomendācijas.

Skatīt iepriekš.